

Eduardo Mendoza

Als typering van zijn leven als schrijver noemde Eduardo Mendoza het in een interview in 2009 enthousiast: een continue vakantie! Zijn eerste roman was vierendertig jaar eerder verschenen. Mendoza werd in 1943 geboren in Barcelona als zoon van een officier van justitie. Na zijn schooltijd bij de Broeders Maristen trad Eduardo in zijn vaders voetsporen en doorliep hij een studie rechten. Aansluitend aan zijn studietijd maakte hij een lange reis door Europese landen en studeerde hij kortstondig sociologie in Londen. In 1967 trad hij als jurist in dienst bij de energie-maatschappij Barcelona Traction en vervolgens als juridisch consulent bij de Banco Condal. De talenkennis die hij zich daar eigen maakte, kwam hem later goed van pas. Het bureaucratische en juridische jargon dat hij in die functies had leren kennen, parodieerde hij in enkele romans.

Eind 1973 hield hij het in Barcelona voorlopig voor gezien en verhuisde hij uit onvrede met de atmosfeer in het nog altijd franquistische Spanje naar New York, waar hij een functie als vertaler bij de Verenigde Naties aannam. Weldra vond hij in de VS zijn draai en pas in 1982 keerde hij terug naar Barcelona, waar hij de helft van zijn tijd bleef besteden aan vertaalwerk voor verschillende internationale organisaties. In 1983 fungeerde hij als tolk bij een ontmoeting tussen Ronald Reagan en Felipe González. Ook aan literaire vertalingen waagde hij zich in die tijd, onder meer van brieven van Lord Byron en *A view from the bridge* van Arthur Miller.

De eerste roman van Mendoza, *La verdad sobre el caso Savolta*, verscheen in 1975 in Spanje. Enkele maanden later overleed Franco en prompt werd Mendoza geprezen als pionier van de nieuwe tijd, de overgang naar de democratie, en alsnog ontving hij de nationale Premio de la Crítica. De hoofdpersoon van de eerste roman, een in een psychiatrische inrichting opgenomen detective die tijdelijk buiten de hekken mag om een misdaad op te lossen, keerde terug in nog drie boeken die eerst apart werden uitgegeven, maar later samen als de Barcelona-trilogie.

In 1986 publiceerde Mendoza *La ciudad de los prodigios, De stad der wonderen*, de roman die ervoor zorgde dat hij voortaan werd gerekend tot de belangrijkste figuren in de Spaanse literaire wereld. Het Franse tijdschrift Lire riep deze roman in 1988 uit tot beste in Frankrijk gepubliceerde boek van het jaar. Van 1995 tot 1999 was Mendoza docent vertaalkunde aan de Universiteit Pompeu Fabra in Barcelona en van 2004 tot eind 2007 vaste columnist bij El País. In zijn laatste column ging hij er prat op, geen enkele maandag verstek te hebben laten gaan en niet eenmaal 'het voetballen' als metafoor voor het leven te hebben gebruikt.

In Nederlandse vertaling

Het ongekende eiland
Harriët Peteri
ISBN 90-697-4012-5, 1990
274 pagina's

De zaak Savolta
Francine Mendelaar/Harriët Peteri
ISBN 90-697-4052-4, 1992
416 pagina's

Blijspel in Barcelona*
Mieke Westra en Adri Boon
ISBN 90-5000-0133-5, 1999
456 pagina's

De wonderbaarlijke reis
Ilona van der Werff/Felicitas van Wijk
ISBN 90-899-0029-6, 2008
204 pagina's

De stad der wonderen
Francine Mendelaar/Harriët Peteri
ISBN 90-697-4991-2, 2008
495 pagina's

Een weerzien, een ontmoeting en
een reis; De Barcelona-trilogie
Francine Mendelaar/Harriët Peteri
ISBN 90-899-0047-0, 2009
604 pagina's

Het jaar van de zondvloed
Francine Mendelaar/Harriët Peteri
ISBN 90-899-0046-3, 2010
202 pagina's

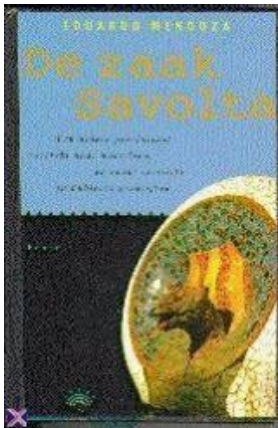
* Uitgeverij Vassallucci
alle overige: Uitgeverij Arena

Enkele malen koos Mendoza ervoor een roman eerst als feuilleton in El País te laten publiceren. Dit betrof sciencefiction-achtige verhalen met absurdistische trekken als *Sin noticias de Gurb* (1991), het verhaal van een buitenaards wezen dat in Barcelona landt en zijn ogen uitkijkt, *La visión del Archiduque* (1992), een novelle met tekeningen van de auteur, tegen het decor van de Wereldtentoonstelling in Barcelona van 1929, en *El último trayecto de Horacio Dos* (2001), over een ruimteschip vol merkwaardige gevangenen.

De verhaalstijl van Mendoza is vlot en direct, schijnbaar eenvoudig, vol humor en ironie, parodiërend en sarcastisch. Wat deze auteur de wereld te vertellen heeft, verpakt hij meestal in detective-romans volgens een min of meer vast recept. Dikwijls is Barcelona het toneel van de handeling. Totaal schreef Mendoza inmiddels zeventien romans en twee toneelwerken. In 1998 verwierf hij de officiële prijs van Frankrijk voor het beste buitenlandse boek, met als aantekening dat de prijs zijn hele oeuvre gold. Zijn laatste boeken zijn getiteld *Mauricio o las elecciones primarias* (2006) en *Tres vidas de santos* (2009), een bundeling van drie verhalen. In 2006 publiceerde Llàtzer Moix de uitvoerige journalistieke reportage *Mundo Mendoza*, waarin veel inzicht wordt geboden in de leefwereld van Eduardo Mendoza.

De meest typerende romans van Mendoza zijn in het Nederlands verschenen, veelal in vertaling van het duo Francine Mendelaar en Harriët Peteri, beiden met een lange vertaalcarrière. Zij treffen de luchtige toon en stijl van de originele werken steeds opmerkelijk raak, zij het op sommige plaatsen toch ietwat slordig. Het succes van Mendoza bij het Nederlandse publiek blijkt uit de herdrukken.

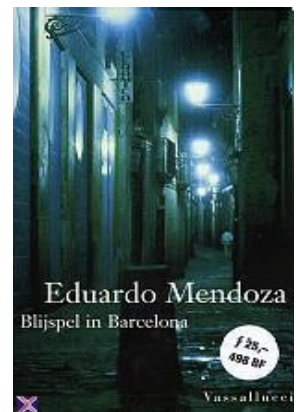

Een korte kenschets van de in het Nederlands verschenen boeken van Eduardo Mendoza, in volgorde van laatste vertaalde editie:

In *Het ongekende eiland* begint de directeur van een bedrijf uit Barcelona een nieuw leven in het bruisende Venetië, na alle schepen achter zich te hebben verbrand. *De zaak Savolta* draait om een naïeve kantoorbediende uit de provincie die in het Barcelona anno 1917 zijns ondanks betrokken raakt bij duistere zaken.

Blijspel in Barcelona, waarvan de originele titel luidt *Una comedia ligera*, is gesitueerd in het Barcelona van de vijftiger jaren, tegen de achtergrond van de Koude Oorlog. Deze roman werd geschreven na *De stad der wonderen* en wordt wel beschouwd als het vervolg daarop, maar doet daar duidelijk voor onder. Tijdens repetities van een blijspel waarin een moord wordt gepleegd, vindt daadwerkelijk een moord plaats. De komedieschrijver, tevens alombekend rokkenjager, wordt bij de oplossing van de moord betrokken en moet alle zeilen bijzetten om zijn drie minnaressen en zichzelf buiten schot te houden.

De wonderbaarlijke reis is een pastiche op het leven van Jezus. Dit blijkt een quasi-historisch vluggertje zonder veel diepgang. Weliswaar heeft de schrijver er zelf kennelijk veel plezier aan beleefd, maar het verhaal komt erg gekunsteld over. In het verhaal over de jonge Jezus, naïeve zoon van een timmerman, is van alles erbij geslept, met veel effectbejag en gewilde lolligheid. De personages zijn weinig overtuigend.

Aan *De stad der wonderen* daarentegen is duidelijk veel meer zorg en aandacht besteed. Hier overstijgt Mendoza zichzelf in een kroniek van Barcelona begin twintigste eeuw. De hoofdpersoon, Onofre Bouvila, trekt als veertienjarige jongen naar Barcelona en begint daar na aankomst opruiende pamfletten te verspreiden. Met moord, verraad, chantage en listen vecht

hij zich op tot in de hoogste maatschappelijke regionen en slaagt er zelfs in, de rijkste en meest invloedrijke man van Spanje te worden. Dit boek steekt met kop en schouders uit boven al het andere werk van Mendoza en heeft inmiddels de status van 'klassieker' verworven. De stad der wonderen werd in 1999 verfilmd door Mario Camus.

Onder de titel *Een weerzien, een ontmoeting en een reis*, met als ondertitel *De Barcelona-trilogie*, werden gebundeld heruitgegeven: *Het geheim van de behekste crypte*, *Het labyrint van de olijven* en *Het avontuur van de dameskapper*. De plaats van handeling is uiteraard steeds Barcelona. De hoofdrol in elk van deze verhalen is weggelegd voor een verknipte, maar zeer inventieve privé-detective. Die wordt telkens door een commissaris van politie ingeschakeld ter assistentie bij de opheldering van een door raadselen omgeven misdaad. Op hilarische wijze manoeuvreert de privé-detective tussen alle gevaren door. Aan het slot keert hij iedere keer opgelucht terug naar de psychiatrische inrichting waaruit hij voor het uitvoeren van zijn opdracht tijdelijk was ontslagen. De verwickelingen zijn dolkomisch: de hoofdpersoon komt telkens en passant terecht in een web van criminele intriges en machinaties. Een bonte stoet corrupte, zichzelf verrijkende en verloederde types passeert de revue. Het blijft allemaal kluchtig en leest vlot weg.

Het jaar van de zondvloed is het verhaal van een onstuimige liefdesaffaire tussen een kloosterzuster en een rijke grootgrondbezitter, middenin de franco-tijd. De non heeft de leiding over een ziekenhuisje dat in geldnood verkeert. Zij tracht de grootgrondbezitter over te halen haar te helpen om de financiële problemen het hoofd te bieden. In slechts enkele ontmoetingen slaagt hij erin haar te verleiden en aan zich te binden. Hoewel eveneens luchtig van toonzetting, is de inhoud van dit verhaal indringend. Welbeschouwd is deze roman, in 2004 door Jaime Chávarri verfilmd, Mendoza's meest fijnbesnaarde verhaal.

Het vakantiegevoel dat Eduardo Mendoza ervaart bij het schrijven van zijn boeken, vindt zijn weerspiegeling in het plezier dat menig lezer ermee beleeft.

Op 16 oktober 2010 werd Mendoza verblijd met de Premio Planeta 2010 voor zijn nieuwste roman, *Riña de gatos, Madrid 1936*, gekozen uit meer dan 500 inzendingen. Dit boek speelt in Madrid – atypisch voor Mendoza - kort voor het uitbreken van de Burgeroorlog. Op een persconferentie zei de schrijver dat de kernvraag in dit boek aan de lezer is: 'Wat zou u doen als u onder dergelijke omstandigheden moest leven?'

*Heleen Peeters, 22 juni 2010
(bijgewerkt op 18 oktober 2010)*